

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์

พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประภาณสารก

รัฐศาสตร์เชิงพุทธ

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประกายสารก

รัฐศาสตร์เชิงพุทธ

🌸 การศึกษารัฐศาสตร์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา 🌸

**ไม่ใช่ศาสตร์
การเมืองโดยตรง**

พระพุทธศาสนา
เป็นศาสนา
**ไม่ใช่ศาสตร์แห่ง
การเมืองการปกครอง
โดยตรง**

**เน้นศีลธรรม
และจริยธรรม**

เป็นคำสอนที่
เกี่ยวเนื่องกับ
ศีลธรรมและจริยธรรม
สำหรับผู้ปกครองและ
ผู้ใต้ปกครอง

**มุ่งประโยชน์สูงสุด
ในการอยู่ร่วมกัน**

ประพฤติเพื่อให้เกิด
ประโยชน์สูงสุดในการ
อยู่ร่วมกัน

ครอบคลุมทุกระดับ

- บุคคล
- กลุ่ม/องค์กร
- สังคม
- ประเทศชาติ
- นานาชาติ
- มนุษยชาติทั้งมวล

**กำหนดกรอบแนวคิด
จากหลักพุทธธรรม**

ศึกษารัฐศาสตร์ตามแนว
พุทธศาสตร์ โดยอาศัย
หลักคำสอนใน
พระพุทธศาสนาที่
สอดคล้องกับ
หลักการทางรัฐศาสตร์

เป้าหมาย

สร้างสังคมการเมืองที่มี**ธรรมาภิบาล**
สงบสุข ยุติธรรม และยั่งยืน

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

(Political Science in Buddhist Approach)

หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับรัฐ การเมือง การปกครอง
ซึ่งปรากฏอยู่ในคำสอนของพระพุทธเจ้า
หรือที่ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก

ความหมายของคำว่า “รัฐศาสตร์” “การเมือง” และ “การปกครอง” ในพระพุทธศาสนา

รัฐศาสตร์

หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับรัฐ
การจัดระเบียบสังคม การใช้อำนาจ
การบริหารบ้านเมืองให้เกิด
ประโยชน์สุขแก่ประชาชน

การเมือง

หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับ
อำนาจ การแสวงหาอำนาจ
การใช้อำนาจ และความสัมพันธ์
ระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน

การปกครอง

หมายถึง การใช้อำนาจรัฐ
ในการบริหารจัดการประเทศ
ให้เป็นไปตามหลักธรรม
เพื่อความสงบสุขและความเจริญ

“หลักธรรม นำการเมือง ธรรมะนำชาติ ประชารมเย็น”

รัฐศาสตร์เชิงพุทธ

ความหมายของคำว่า “รัฐศาสตร์” “การเมือง” และ “การปกครอง” ในพระพุทธศาสนา

รัฐศาสตร์ (Political Science)

บาลี : รัฐปสาสนะ

- คำว่า “รัฐ” ในภาษาบาลี หมายถึง “**ราชธานี**” หรือ “**พระนคร**” ทั้งด้านภูมิศาสตร์และด้านประชากร ที่อยู่รวมกันภายในรัฐ
- คำว่า “ศาสตร์” หรือ “สาสนะ” หมายถึง คำสอน หรือวิทยาการ ความรู้อย่างใดอย่างหนึ่ง
- เมื่อรวมสองศัพท์เข้าด้วยกัน จึงเป็น “**รัฐศาสตร์**” หมายถึง ศาสตร์หรือ คำสอนเกี่ยวกับแคว้น ประเทศ เมือง หรือนคร ซึ่งรวมถึงองค์ประกอบของรัฐ ได้แก่ **พลเมือง ผู้ปกครอง อาณาเขต และอำนาจอธิปไตย**

การเมือง (Politics)

บาลี : รัฐกิจ

หมายถึง การจัดการกิจการบ้านเมือง โดยอาศัยอำนาจหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่มีอยู่ ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย
คือ ผลประโยชน์ของประชาชน

การปกครอง (Government)

บาลี : ปรีหาระ / บริหาร / ปสาสะ / อภิปาละ

- หมายถึง การปกครอง การคุ้มครอง ควบคุมดูแล โดยใช้กฎระเบียบควบคุม
- ซึ่งทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า **พระธรรมวินัย** เป็นเครื่องมือในการปกครอง
- ให้คนเป็นคนดี ถึงพร้อมด้วยความรู้ ความประพฤติ
คือ พร้อมทั้งวิชาและจรณะ

“รัฐศาสตร์เชิงพุทธ มุ่งสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ด้วย**ธรรมะ** นำการเมือง”

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประภาสสาร

รัฐศาสตร์เชิงพุทธ

การเมือง = อำนาจ

ในกรอบแนวคิดทางตะวันตก การเมือง คือ “อำนาจ” การแสวงหาอำนาจ การได้มาซึ่งอำนาจ ในทางพระพุทธศาสนา มีศัพท์เกี่ยวข้องกับอำนาจหลายคำ ใช้ในความหมายทั้งในรูปแบบ แสดงถึงตัวอำนาจ **อานุภาพของอำนาจ** และ**คุณธรรม**ที่ทำให้เกิดอำนาจในลักษณะต่าง ๆ

1

วสะ

อำนาจที่มี
ความยิ่งใหญ่

“วโส อัสริยัง โลเก”
อำนาจเป็นใหญ่ในโลก

2

อิทธิ

อำนาจที่สามารถ
ทำให้เกิดผลสำเร็จ

อิทธิบาท 4 ประการ

- ฉันทะ ความพอใจทำ
- วิริยะ พากเพียรพยายามทำ
- จิตตะ ความใส่ใจทำ
- วิมังสา ไตร่ตรองทำ

3

อานุภาวะ

อำนาจ คือ
ความยิ่งใหญ่

พุทธอานุภาเวน
ธัมมอานุภาเวน
สังฆอานุภาเวน

4

อินทริยะะ

ความเป็นใหญ่
ที่เรียกว่า อินทริยะะ 5

ได้แก่ ตา หู จมูก
ลิ้น กาย ใจ
ที่เป็นใหญ่ในหน้าที่
เฉพาะของตน

5

พละ

กำลังหรืออำนาจ
ที่เป็นคุณธรรม

พละ 4 ประการ

- ปัญญาพละ กำลังของความรู้ทั่ว
- วิริยาพละ กำลังของความเพียร
- อนุวัชพละ กำลังของความสุจริต
- สังคหพละ กำลังของการสงเคราะห์ (ทาน ปิยะวาจา อัตถจริยา สมานัตตตา)

การใช้ “อำนาจ” อย่างมี**คุณธรรม** นำไปสู่การปกครองที่เป็น**ธรรม**และเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประกายสารภ

พละที่เป็นกำลังหรืออำนาจของบุคคล (เช่น กษัตริย์)

1

พาหาพลัง

หรือกายพลังอำนาจ
หรือกำลังกาย

2

โภคพลัง

อำนาจหรือกำลังของ
(สมบัติ) ราชสมบัติ

3

อมัจจาพลัง

อำนาจหรือกำลังของ
ข้าราชการ

4

อภิสังจพลัง

อำนาจหรือกำลังของ
ชาติตระกูล

5

ปัญญาพลัง

อำนาจหรือกำลังของ
สติปัญญา

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประกายสารก

พระพุทธดำรัสที่แสดงถึงอำนาจการปกครอง

“อหัง ภิกขุสังฆัง ปรีหิสสามิ”

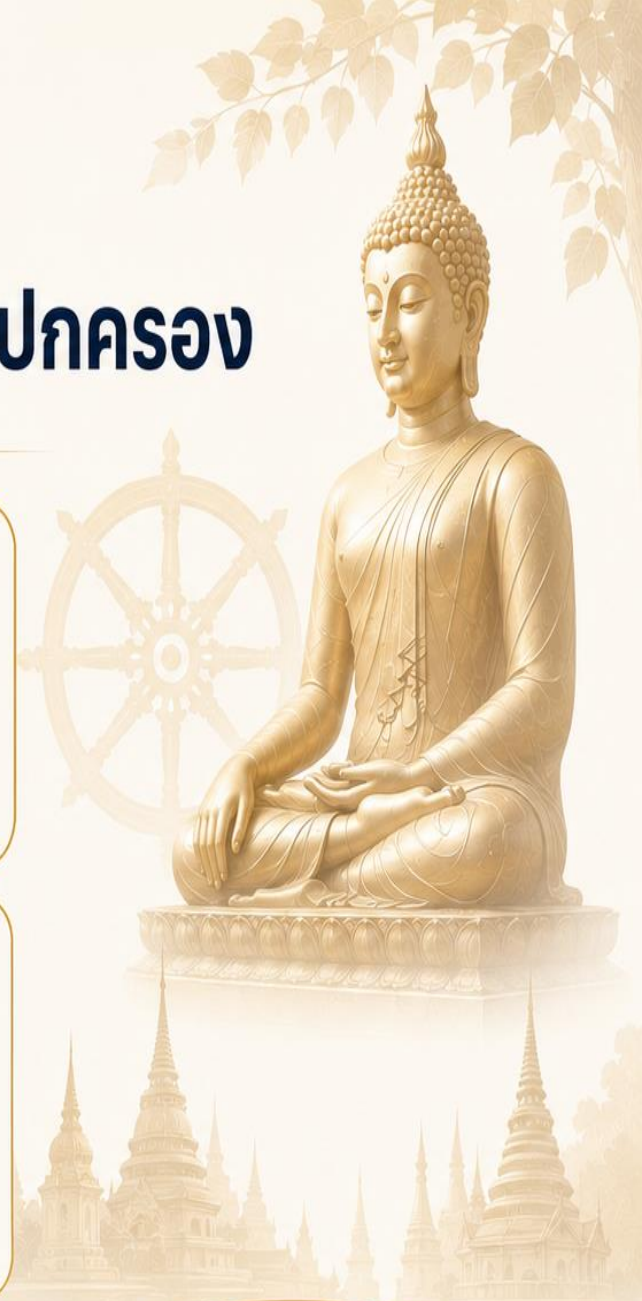
เราจะปกครองสงฆ์

(หมู่คณะหรือสังคมภิกษุทั้งหมด)

**“ภิกษุทั้งหลาย ในกาลล่วงไปแห่งเรา (พระพุทธเจ้า)
พระธรรมวินัยจักเป็นศาสดาของเธอ”**

แสดงถึงกฎระเบียบและหลักการ
ในการปกครองสงฆ์ของพระองค์

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประกายสารภ

การปกครองในทางพระพุทธศาสนา

มุ่งในการปกครอง 3 ระดับ

1

ระดับต้น

หมายถึงระดับตนเอง
คือ ควบคุมรักษาตนเอง

2

ระดับกลาง

หมายถึงระดับคนอื่น
คือ สมาคม องค์กร
ในการปฏิสัมพันธ์

3

ระดับสูง

หมายถึงระดับสังคม ประเทศชาติ
นานาชาติ และระดับโลก
คือ มนุษยชาติทั้งมวล
ให้ได้รับประโยชน์และความสงบสุข
ในการอยู่ร่วมกัน

1. ระดับตนเอง คือระดับเบื้องต้น

ในการรักษาควบคุมพฤติกรรม
ทั้งทางกาย วาจา และใจของตนเอง
ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

สละอบริสฺสุทฺธิ์จากความไม่ดีทั้งหลาย
โดยการประพฤติ ภายใต้อริยาบถข้อบังคับ
ที่จะต้องละเว้น ไม่ล่วงละเมิด และฝึกหัดขัดเกลา
ปฏิบัติตามหลักการเพื่อบรรลุเป้าหมาย

คือ **ประโยชน์สุขส่วนตน**ตามลำดับ
ตามพระพุทธรพจน์ที่ว่า

“บุคคลพึงยังตนให้มีคุณความดีก่อน
จึงควรสอนผู้อื่นภายหลัง”

ยิ่งปกครองควบคุมตนเองให้เป็นคนดีมากเท่าไร
ก็ยิ่งจะทำให้ตนเองมีความสุขมากยิ่งขึ้น
ตามลำดับขั้นของความดีเท่านั้น

การปกครองตนเอง ตามหลักพระพุทธศาสนา

ทางพระพุทธศาสนา

ถือว่า ทำให้ตนเองเกิด**บารมี** เป็นผู้มี**บุญ**
คือ ผู้มีความดีในตัวเอง สะอาดทั้งทาง
กาย วาจา ใจ ผ่องใสจากความเศร้าหมอง
คือ **ความชั่ว**

กายสะอาด

วาจาสะอาด

ใจสะอาด

ผลที่ได้รับ

ความสุข
ทั้งกายและใจ

บารมีและบุญ

บารมีและบุญ

ก่อให้เกิดอำนาจ ที่เรียกว่า

“อิทธิ”

เมื่อมีอำนาจแห่งความดี
คือ **หิริและโอตตปปะ**

หิริ

ความละอาย
ต่อบาป

โอตตปปะ

ความเกรงกลัว
ต่อบาป

ก็สามารถปกครองควบคุม
รักษาตนเองและผู้อื่นได้ทั้งโลก

“วโส อสริยัง โลเก”

มีอำนาจ (พลังแห่งคุณธรรม)
ก็เป็นใหญ่ในโลกได้

โดยมี

พระวินัยหรือศีล

เป็นเครื่องป้องกัน
คุ้มครองกาย วาจา

กาย

วาจา

พระธรรม

เป็นเครื่องคุ้มครอง
รักษาใจ

ใจ

โดยฝากกาย วาจาไว้ที่**พระวินัย**
ฝากใจไว้ที่**พระธรรม**

ยิ่งปกครองควบคุมตนเองให้เป็นคนดีมากเท่าไร ก็ยิ่งจะทำให้ตนเองมีความสุขมากยิ่งขึ้น
ตามลำดับขั้นของความดีเท่านั้น

ระเบียบและวิธีปฏิบัติในการปกครองตนเอง

3 วิธี

1 ศีล

ควบคุมกายวาจา
ให้เป็นปกติ

ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

2 สมาริ

รักษาคຸ່ມครองจิต
ให้ตั้งมั่นในความดีงาม

3 ปัญญา

ขัดเกลาจิตใจให้เข้าถึงความดี
ในขั้นที่ละเอียด
เพื่อสร้างพลังความคิด
ฉลาด รอบรู้

การปกครองตนเองที่ดี คือ รากฐานของการปกครองผู้อื่นและสังคม
เริ่มที่ “ตนเอง” เพื่อสร้าง “สังคมที่ดี” และ “โลกที่สงบสุข”

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประกายสารภ

ศีล

คือ กฎระเบียบที่ควบคุมปกครอง
รักษาพฤติกรรมทางกายและวาจา

เพื่อแสดงออกเป็นการกระทำและคำพูดในสิ่งที่เป็น **ประโยชน์** ถูกต้อง ดีงาม

ควบคุมตนเอง

ให้มีบุคลิกภาพหรือภาพลักษณ์ที่ดีงาม
น่าเคารพนับถือ ทั้งแก่ตัวเองและคนอื่น

ไม่ทำลายตนเอง

โดยกิริยาวาจาที่ไม่เหมาะสม

ไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียนผู้อื่น

ด้วยคำพูดหรือการกระทำที่กักขฬะ หยาดคาย

ก่อให้เกิดประโยชน์สุข

ในการอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดีในสังคม

การทำดีทางกาย วาจา

นำไปสู่ความสงบสุข ความน่าเชื่อถือ
และความเจริญในชีวิต

เคารพตนเอง

เคารพผู้อื่น

สังคมสงบสุข

โลกน่าอยู่

สมาธิ

การปกครอง ควบคุม รักษาจิตใจ ให้ตั้งงาม ผ่องใสจากกิเลส

สมาธิ คือ การทำให้จิตตั้งมั่น สงบ อยู่กับ**ความดี**
เพื่อไม่ให้ถูกชักนำไปสู่ความชั่ว

ปัญหาของจิตที่ยังไม่ดี

“กิเลส”

ความเศร้าหมอง
ที่มีอยู่ภายใน
เป็นเหตุให้

- ✗ แสดงพฤติกรรมทางกาย ไม่ถูกต้อง
- ✗ พูดจาไม่เหมาะสม
- ✗ ทำสิ่งที่ไม่ดี

การปกครองตนเองที่สมบูรณ์

รักษากายและวาจา ด้วยศีล

ควบคุมพฤติกรรมภายนอก
ให้ถูกต้องตั้งงาม

รักษาจิตใจ ด้วยสมาธิ

ควบคุมจิตให้ดี
มากกว่าความชั่ว

ทำให้จิตมั่นคง สงบ ผ่องใส
พร้อมสำหรับปัญญา
และการดำเนินชีวิตที่ดี

เมื่อรักษากายวาจาแล้ว ต้องรักษาจิตด้วย

จิตปราศจากความชั่ว ผ่องใส เบิกบาน

คิดดี พูดดี ทำดี อย่างต่อเนื่อง

ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

“ ศีล คຸ້ມครองกายวาจา สมาธิ คຸ້ມครองจิตใจ เมื่อจิตดี ชีวิตย่อมดี สังคมย่อมสงบสุข ”

การปกครองตนเอง ตามหลักพระพุทธศาสนา

ทางพระพุทธศาสนา

ถือว่า ทำให้ตนเองเกิด**บารมี** เป็นผู้มี**บุญ**
คือ ผู้มีความดีในตัวเอง สะอาดทั้งทาง
กาย วาจา ใจ ผ่องใสจากความเศร้าหมอง
คือ **ความชั่ว**

กายสะอาด

วาจาสะอาด

ใจสะอาด

ผลที่ได้รับ

ความสุข
ทั้งกายและใจ

บารมีและบุญ

บารมีและบุญ

ก่อให้เกิดอำนาจ ที่เรียกว่า

“อิทธิ”

เมื่อมีอำนาจแห่งความดี
คือ **หิริและโอตตปปะ**

หิริ

ความละอาย
ต่อบาป

โอตตปปะ

ความเกรงกลัว
ต่อบาป

ก็สามารถปกครองควบคุม
รักษาตนเองและผู้อื่นได้ทั้งโลก

“วโส อสริยัง โลเก”

มีอำนาจ (พลังแห่งคุณธรรม)
ก็เป็นใหญ่ในโลกได้

โดยมี

พระวินัยหรือศีล

เป็นเครื่องป้องกัน
คุ้มครองกาย วาจา

กาย

วาจา

พระธรรม

เป็นเครื่องคุ้มครอง
รักษาใจ

ใจ

โดยฝากกาย วาจาไว้ที่**พระวินัย**
ฝากใจไว้ที่**พระธรรม**

ยิ่งปกครองควบคุมตนเองให้เป็นคนดีมากเท่าไร ก็ยิ่งจะทำให้ตนเองมีความสุขมากยิ่งขึ้น
ตามลำดับขั้นของความดีเท่านั้น

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประกายสารก

พระอริยบุคคล 4 ระดับ

ซึ่งในพระพุทธศาสนา ได้จัดพระอริยบุคคลไว้เป็น **4 ระดับ** คือ

1

พระโสดาบันบุคคล
(ผู้บรรลุธรรมขั้นต้น)

- ละสังโยชนเบื้องต้น 3 ประการได้ (สักกายทิฏฐิ, วิจิกิจฉา, สีลัพพตปรามาส)
- มีความเชื่อมั่นในพระรัตนตรัย เดินเข้าสู่กระแสแห่งพระนิพพาน
- ไม่ตกอบายในภูมิทั้ง 4
- ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอีกไม่เกิน 7 ชาติ

เริ่มต้นเดินทาง
สู่ความหลุดพ้น

2

พระสกทาคามีบุคคล
(ผู้กลับมาเพียงครั้งเดียว)

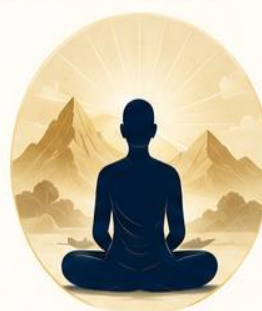
- ละสังโยชนได้อีก 3 ประการ (กามราคะ, ปฏิจันตะ, อูทธัจจะ)
- กิเลสหยาบเบาบางลงมาก
- จะกลับมาเกิดในโลกนี้อีกเพียง 1 ครั้ง แล้วจะบรรลุเป็นพระอรหันต์
- เมื่อกลับมา จะเกิดในตระกูลที่ดี มีโอกาสสร้างบารมีและบรรลุธรรม

ก้าวหน้า มั่นคง
กลับมาเพียงครั้งเดียว

3

พระอนาคามีบุคคล
(ผู้ไม่กลับมาอีก)

- ละสังโยชนได้อีก 2 ประการ (รูปละภะ, อรูปละภะ)
- ไม่ยินดียินร้ายในกามคุณทั้งหลาย
- ไม่กลับมาเกิดในโลกนี้อีกต่อไป
- เมื่อสิ้นชีวิตจะไปบังเกิดในพรหม แล้วบรรลุพระอรหันต์

ไม่กลับมาเกิดในโลกนี้อีก
ไปบรรลุธรรมในพรหมโลก

4

พระอรหันต์
(ผู้บรรลุธรรมขั้นสูงสุด)

- ละสังโยชนได้ทั้งหมด 10 ประการ
- ขจัดกิเลสและความเศร้าหมองสิ้นเชิง
- ไม่เกิด ไม่ตาย ไม่เวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไป
- ถึงซึ่งพระนิพพาน เป็นอิสระอย่างแท้จริง

สิ้นสุดการเวียนว่าย
เข้าถึงพระนิพพาน

เส้นทางแห่งการพัฒนาจิต จากผู้เริ่มต้น สู่ผู้หมดสิ้นกิเลส เข้าถึงความหลุดพ้นอย่างแท้จริง
ด้วย **ศีล สมาธิ ปัญญา**

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประภาสาธิต

2. ระดับคนอื่น

ระดับปฏิสัมพันธ์ในการคบหาสมาคมซึ่งกันและกัน

 การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น จะก่อให้เกิดอำนาจการต่อรอง
ในผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดขึ้นเสมอ

ในระดับองค์การ หน่วยงาน และสถาบันทางสังคม
เช่น

สถาบัน
ครอบครัว

สถาบัน
การปกครอง

สถาบัน
การศึกษา

สถาบัน
ศาสนา

สถาบัน
สันทนาการ

ในกรณีเช่นนี้

ฝ่ายที่ได้เปรียบ

- จะดีใจ เหลิงในอำนาจ
- จะหาทาง**เอาเปรียบ**บุคคลอื่นที่อยู่ใต้อำนาจมากขึ้น

ผลลัพธ์ที่ตามมา

- จนกลายเป็น**ความเคยชิน**ในการใช้อำนาจใน**ทางที่ผิดได้**

 การปฏิสัมพันธ์ที่ดี ควรตั้งอยู่บนหลักความเป็นธรรม
เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์สุขร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคม

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประกายสารภ

แต่ถ้าหากบุคคลนั้น ได้รับการฝึกหัดขัดเกลาตามหลักการ

ปกครอง ควบคุม รักษาตนเองตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ผลของการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
จะก่อให้เกิด**ความพอใจ**ถึง 2 ฝ่าย

ผู้ที่ยอมให้

ยอมด้วย
ความพอใจ

ประสาน
ประโยชน์
กันทั้ง 2 ฝ่าย

ผู้ที่ได้รับประโยชน์

ก็พอใจ

ศีล

ควบคุมกายวาจา
ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

สมาธิ

รักษาจิตให้ตั้งมั่นในความดีงาม

ปัญญา

รู้เท่าทันกิเลส ขจัดความไม่ดี
พัฒนาความดีให้สูงขึ้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ผลประโยชน์ลงตัว
เป็นที่ยอมรับได้

ถือว่าถูกต้องชอบธรรม

บรรลุเป้าหมาย
คือ ประโยชน์สุขร่วมกัน

การปฏิสัมพันธ์ที่ดี ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปกครองตนเองที่ดี
จึงทำให้เกิดความสุข ความพอใจ และสังคมที่สงบสุขยั่งยืน

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประกายสารก

พระพุทธองค์ทรงบำเพ็ญพระบารมีจนเต็มเปี่ยม
ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ

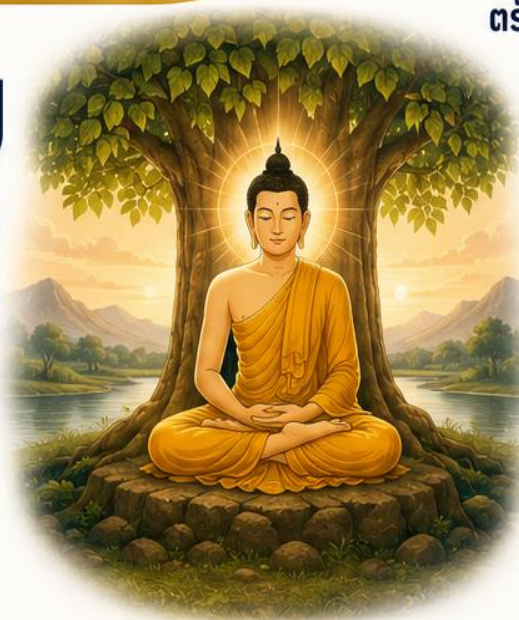
3. ระดับสังคัม

ระดับสูง : สังคัมโดยกว้าง

- ระดับประเทศชาติ
- ระดับนานาชาติ
- ระดับโลก
- มนุษยชาติทั้งมวล

ให้ได้รับประโยชน์และความสงบสุข
ในการอยู่ร่วมกัน

ทรงปกป้อง ค้ำครองพระองค์เอง
ทรงหลุดพ้นจากความไม่ดิ้งามทั้งหลาย

คือ อาสวะกิเลสทั้งปวง
เข้าถึงความดีอันสูงสุด
ส่วนพระองค์เองแล้ว

ทรงเสด็จไปบำเพ็ญประโยชน์สุข
แก่บุคคลอื่น ให้หลุดพ้นจาก
กิเลสอาสวะ อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ทั้งมวล

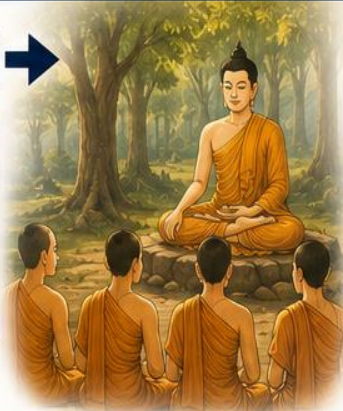

เข้าถึงบรมสุขอันสมบูรณ์
คือ บรรลุถึงความเป็นพระอรหันต์บุคคล
เป็นยอดของมนุษย์

ทรงแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ เป็นประโยชน์แก่สังคัมและมวลมนุษยชาติ

เริ่มแรก ทรงแสดงธรรม

โปรดบุคคล 60 ท่าน
บรรลุเป็นพระอรหันต์
และทรงให้อุปสมบท
เป็นภิกษุ

1

พระปัญจวัคคีย์ 5 รูป

โกณฑัญญะ

วัชชีปุตตะ

วัปปะ

มหานามะ

อัสสชิ

+

บรรลุเป็นพระอรหันต์

2

พระยสะและสหาย 55 รูป

บรรลุเป็นพระอรหันต์

รวมเป็น

พระอรหันต์
60 รูป

เป็นแบบอย่างของการปกครองตนเอง การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และการสร้างประโยชน์สุขให้แก่สังคัมโลก

พระพุทธองค์ทรงส่งพระสาวก เผยแผ่ความดี เพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษยชาติ

หลักการสำคัญยิ่งของพระพุทธศาสนา

พระองค์ทรงส่งพระสาวกไป

เผยแผ่ความดี ทำประโยชน์ให้มวลมนุษยชาติ

ช่วยให้ทุกคนคุ้มครองรักษาดนเอง

เพื่อให้ได้รับประโยชน์และความสุขร่วมกัน

เพื่อประโยชน์สุข
ของมหาชน
และโลกทั้งมวล

แม้เราตถาคตเอง ก็จะต้องไปอุรุเวลาเสนานิคม
เพื่อโปรดชฎิล 3 พี่น้อง พร้อมบริวาร 1,000 คนเหมือนกัน

“จรถ ภิกขเว จาริสง จรมานา
พหุชนหิตาย พหุชนสุขาย
โลกอนุกัมปาย”

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป
เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่มหาชน
เพื่อนุเคราะห์แก่มวลมนุษยชาติ

”

พระองค์และพระสาวกผู้เข้าถึงความดีอันสูงสุดแล้ว คุ้มครองรักษาดนเองในเบื้องต้น ในส่วนของพระองค์ได้แล้ว
ก็บำเพ็ญประโยชน์แก่สัตว์โลก โดยไม่หวังผลประโยชน์ หรือความสุขส่วนตัวตอบแทนเลย

“ ตถาคตเกิดขึ้นในโลก
เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขของมหาชน
ของสัตว์ทั้งหลาย ทั้งเทวดาและมนุษย์ ”

“เมื่อเห็นประโยชน์...

1

เมื่อเห็นประโยชน์ตน
ก็ทำประโยชน์ตน
ให้ถึงพร้อมด้วย
ความไม่ประมาท

2

เมื่อเห็นประโยชน์ผู้อื่น
ก็ทำประโยชน์ของผู้อื่น
ให้ถึงพร้อมด้วย
ความไม่ประมาท

3

เมื่อเห็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย
(ทั้งประโยชน์ตนและผู้อื่น)
ก็พึงทำประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย
ให้ถึงพร้อมด้วย
ความไม่ประมาทเกิด ”

ฝึกตน
ให้ถึงความดี
คุ้มครองตนเอง

บำเพ็ญประโยชน์
แก่ผู้อื่นและสังคม
โดยไม่หวังผลตอบแทน

ประโยชน์สุขร่วมกัน
ของมวลมนุษยชาติ
และสรรพสัตว์ทั้งปวง

โลกสงบสุข
เกิดสันติภาพ
และความเจริญยั่งยืน

นี่คือหัวใจของรัฐศาสตร์เชิงพุทธ
ผู้นำที่แท้ คือ ผู้ที่พัฒนาตนเอง
แล้วอุทิศตนเพื่อประโยชน์สุข
ของส่วนรวมและมนุษยชาติ

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์
พ.ต.อ.ด.ส. สุริยะ ประสาทสาธิต

การแสวงหาอำนาจ บุญบารมี และการใช้เพื่อประโยชน์สุข เริ่มจากตน สู่คนอื่น สู่สังคม สู่มวลมนุษยชาติ

การแสวงหาอำนาจ การมีและการได้มาซึ่งอำนาจ หรือบุญบารมีนั้น
เกิดขึ้นจากการปกครอง ควบคุม ดูแล รักษาตนเองเป็นเบื้องต้นก่อน

1. เริ่มจากตนเอง

ปกครอง ควบคุม ดูแล รักษาตนเอง

- ✓ มีคุณธรรม จิตใจดีงาม
- ✓ ทำความดี สร้างบุญบารมี
- ✓ มีวินัยและความรับผิดชอบ
- ✓ มีสติ ไม่ประมาท

เกิดอำนาจบุญบารมี
เชื่อถือ ศรัทธา ยอมรับ

จากนั้น ใช้อำนาจบุญบารมีที่มีอยู่ในตน

ปกป้องคุ้มครอง ให้บุคคลอื่นในสังคม
ควบคุม ปกครอง รักษาความสุขให้อยู่กับตัวเองได้นานเท่านั้น
และช่วยเหลือบุคคลอื่นๆ ให้ได้รับประโยชน์สุข

หลักการสำคัญ ของผู้นำเชิงพุทธ

เริ่มจากการพัฒนา
และปกครองตนเอง

สร้างบุญบารมี
ให้เกิดอำนาจที่ดี

ใช้อำนาจนั้น
ปกป้องคุ้มครองผู้อื่น

ช่วยเหลือเกื้อกูล
ให้ผู้อื่นมีความสุข

ขยายเครือข่ายแห่งความดี
ออกไปอย่างต่อเนื่อง

ทำอย่างไม่มีประมาณ
ตลอดไป

“อำนาจที่ยิ่งใหญ่ที่สุด
คือ อำนาจแห่งความดี
ที่ปกครองตนเองได้
และอุทิศเพื่อประโยชน์สุข
ของผู้อื่นและมวลมนุษยชาติ”

การปกครองที่แท้จริง เริ่มจากการปกครองตนเอง และขยายออกไปเพื่อประโยชน์สุขของทุกชีวิตอย่างไม่สิ้นสุด

แนวคิดเรื่อง “อำนาจ” : เปรียบเทียบ 2 มุมมองของรัฐศาสตร์

อำนาจคืออะไร ? เกิดจากที่ไหน ? คงอยู่ได้อย่างไร ?

รัฐศาสตร์ตะวันตก

“อำนาจเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม”

VS

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

“อำนาจเกิดจากการปกครองรักษาความดีในตนเอง”

อำนาจเกิดจากภายนอก

ได้มาจากการติดต่อกับบุคคลอื่น
ยิ่งติดต่อกันมาก ยิ่งเกิดอำนาจมากขึ้น

แหล่งที่มาของอำนาจ

อำนาจเกิดจากภายในตัวเอง

เกิดจากการปกครอง ควบคุม รักษาความดี
ให้เกิดขึ้นในตนเองให้มากที่สุดก่อน

อำนาจมีการเคลื่อนที่ตลอดเวลา

ทุกขณะ เปลี่ยนแปลงได้เสมอ
เป็นพลวัตร ชับซ้อน ไม่หยุดนิ่ง

ลักษณะของอำนาจ

อำนาจมั่นคง แน่นอน ถาวร

เมื่อความดีเกิดขึ้นในตนแล้ว
อำนาจย่อมมั่นคง ไม่สั่นคลอน

อำนาจมาจากคนอื่น

ให้คนอื่นยอมรับ สนับสนุน
ถ้าไม่ยอมรับ อำนาจก็ไม่เกิด
หรือเกิดขึ้นก็ไม่ถาวร

การยอมรับอำนาจ

อำนาจเกิดจากศรัทธาและความศรัทธา

เกิดจากความดี ความประพฤติที่ดีงาม
ผู้อื่นยอมรับด้วยความเชื่อมั่นและศรัทธา

เป็นอำนาจชั่วคราวชั่วคราว

มีการเปลี่ยนจากบุคคลหนึ่ง
สู่อีกบุคคลหนึ่ง และอื่นๆ ตลอดไป

ความยั่งยืนของอำนาจ

เป็นอำนาจถาวร ตลอดไป

ยิ่งทำความดี ยิ่งเพิ่มพูนบารมี
อำนาจยิ่งมั่นคง ขยายผลไม่สิ้นสุด

มุ่งแสวงหาประโยชน์ส่วนตน

แข่งขัน ชิงดี ชิงอำนาจ
ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม

เป้าหมายของการใช้อำนาจ

มุ่งทำประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม

ช่วยเหลือบุคคล สังคม ประเทศชาติ
จนถึงมวลมนุษยชาติ

สรุปแนวคิดรัฐศาสตร์ตะวันตก

อำนาจเกิดจากภายนอก ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา
ขึ้นอยู่กับ การยอมรับของผู้อื่น เป็นอำนาจชั่วคราว

สรุปแนวคิดรัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

อำนาจเกิดจากภายใน มั่นคง ถาวร ยิ่งทำความดี ยิ่งเพิ่มพูน
ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สุขของทุกคนอย่างไม่มีสิ้นสุด

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ คือ การพัฒนาตนให้เป็นคนดี แล้วใช้อำนาจความดีนั้น
สร้างประโยชน์สุขให้ตนเอง คนอื่น สังคม ประเทศชาติ และมวลมนุษยชาติ อย่างยั่งยืนตลอดไป

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธ

ศาสตร์แห่งการปกครอง คຸ່ມครอง ดูแล เพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษยชาติ

ความหมาย

คำสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวข้องกับ
การปกครอง การคຸ່ມครอง ควบคุม ดูแล
ตนเองและบุคคลอื่น ทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง

“

ผู้ปกครองที่ดี ย่อมปกครองโดยธรรม
ประชาชนที่ดี ย่อมอยู่ร่วมกันโดยธรรม
สังคมย่อมเป็นสุขสงบ

”

ได้นักปกครองที่ดี (Good government)

ปกครองด้วยธรรม (ทศพิธราชธรรม)
ยุติธรรม เสมอภาค เมตตา เสียสละ

คຸ່ມครอง ดูแล ประชาชน
ให้มีความปลอดภัยและความมั่นคง

บริหารจัดการบ้านเมืองด้วยปัญญา
ซื่อสัตย์ โปร่งใส ตรวจสอบได้

ใช้อำนาจความดี
ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบ

ศีล

อาศัย
อำนาจความดี
ที่เกิดจากการประพฤติตน
ให้มีคุณธรรม

ยุติธรรม

ปัญญา

กรุณา

เมตตา

และประชากรที่ดี (Good citizen)

มีศีลธรรม จริยธรรม
รับผิดชอบตนเองและสังคม

เคารพกฎหมาย กติกา
ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

มีจิตสาธารณะ เสียสละ
แบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูล

พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
เพื่อความดีงามของสังคม

ส่งผลในการปฏิสัมพันธ์ กับคนอื่น

ใช้อำนำนั้ในการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในรูปแบบของการบริหารจัดการบ้านเมือง
ให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนหมู่มาก โดยปราศจากผลประโยชน์ใดๆ

เป็นที่ยอมรับและพอใจของทุกฝ่ายในสังคม

- โปร่งใส เป็นธรรม
- ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน
- สร้างความเชื่อมั่น
- อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

อำนวยประโยชน์สุขให้ทั้งตนเองและบุคคลอื่น

- ตนเองสงบสุข
- ครอบครัวอบอุ่น
- สังคมมั่นคง
- ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า

ในการอยู่ร่วมกันในสังคม
และแห่งมวลมนุษยชาติ

- สันติภาพ
- ความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ความเจริญร่วม
- ความยั่งยืนของโลก

“ ความดีที่เกิดจากการปกครองตนเอง คือรากฐานของการปกครองผู้อื่น
นำไปสู่สังคมที่เป็นธรรม สงบสุข และเจริญงอกงามอย่างยั่งยืน ”

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ กับ รัฐศาสตร์ตามแนวคิดตะวันตก

จุดมุ่งหมายสูงสุดเหมือนกัน คือ ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด
โดยใช้อำนาจบริหารจัดการผลประโยชน์ของสมาชิกในสังคมให้ลงตัว สมประโยชน์ เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย
จัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ก่อให้เกิดผลเสียน้อยที่สุด หรือไม่ให้เกิดผลเสียเลย

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

รัฐศาสตร์ตามแนวคิดตะวันตก

 การแสวงหาอำนาจ	 แสวงหาอำนาจจากภายในตนเอง ปกครอง ควบคุม ดูแล รักษาตนเองให้มีคุณธรรม ความดี สะสมบุญบารมีภายในให้มากที่สุด	 แสวงหาอำนาจจากภายนอก เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ การติดต่อกับบุคคลอื่น ยิ่งติดต่อกันมาก อำนาจยิ่งมากและซับซ้อน
 การได้มาซึ่งอำนาจ	 ได้มาจากความดีและบุญบารมีที่สั่งสมไว้ เกิดจากการประพฤติปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม เป็นที่ยอมรับศรัทธาของผู้อื่น	 ได้มาจากการยอมรับ สนับสนุน หรือมอบให้จากคนอื่น ถ้าคนอื่นไม่ให้หรือไม่ยอมรับ อำนาจก็ไม่เกิด หรือเกิดขึ้นก็ไม่ถาวร
 การใช้อำนาจ	 ใช้อำนาจเพื่อปกป้อง คุ้มครอง และช่วยเหลือผู้อื่น บริหารจัดการบ้านเมืองด้วยความเมตตา กรุณา มุ่งประโยชน์สุขของคนหมู่มาก	 ใช้อำนาจเพื่อควบคุม สั่งการ และรักษาผลประโยชน์ มุ่งตอบสนองผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองหรือผู้มีอำนาจ เกิดการต่อรอง แข่งขัน แย่งชิง
 ผลของการใช้อำนาจ	 ก่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและผู้อื่น ความสงบสุข ความเจริญ ความเป็นธรรม เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย ลดความขัดแย้ง	 เกิดทั้งประโยชน์และโทษ ขึ้นอยู่กับการใช้หรือละเลยผลประโยชน์ อาจเกิดความขัดแย้ง ไม่เป็นธรรม ผลเสียต่อสังคมได้
 ลักษณะของอำนาจ	 อำนาจคงที่ มั่นคง ถาวร เกิดจากคุณธรรมภายใน เปลี่ยนแปลงยาก ยั่งยืนต่อเนื่อง ได้รับความศรัทธายาวนาน	 อำนาจไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงได้ทุกขณะ มีการเคลื่อนย้ายจากบุคคลหนึ่งสู่อีกบุคคลหนึ่ง ชั่วคราวชั่วคราว ไม่แน่นอน
 รากฐานของอำนาจ	 ตั้งอยู่บนคุณธรรม ความดี และปัญญา ยึดหลักไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา มุ่งประโยชน์สุขของมวลมนุษยชาติ	 ตั้งอยู่บนอำนาจทางกาย ทรัพย์ เทคโนโลยี หรือกฎหมาย ยึดหลักเหตุผล วัตถุนิยม ผลประโยชน์ และการแข่งขัน มุ่งครอบครองและควบคุม

เป้าหมายเดียวกัน

“ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด”

ด้วยการจัดสรรผลประโยชน์
อย่างเป็นธรรม
ก่อให้เกิดผลเสียน้อยที่สุด
หรือไม่ให้เกิดผลเสียเลย

สรุป

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์ ยึด “คุณธรรมภายใน” เป็นแหล่งกำเนิดอำนาจ
ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สุขของทุกคน
อำนาจมีความมั่นคง ยั่งยืน และก่อให้เกิดสันติสุข

รัฐศาสตร์ตามแนวคิดตะวันตก ยึด “การยอมรับจากภายนอก” เป็นแหล่งกำเนิดอำนาจ
อำนาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา อาจเกิดทั้งประโยชน์และโทษต่อสังคม

“การปกครองที่แท้จริง คือ การใช้อำนาจความดี เพื่อประโยชน์สุขของทุกคนอย่างยั่งยืน”

รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์

การแสวงหาอำนาจและการได้มาซึ่งอำนาจ เริ่มจาก “ตนเอง”

1 การแสวงหาอำนาจ การได้มาซึ่งอำนาจ

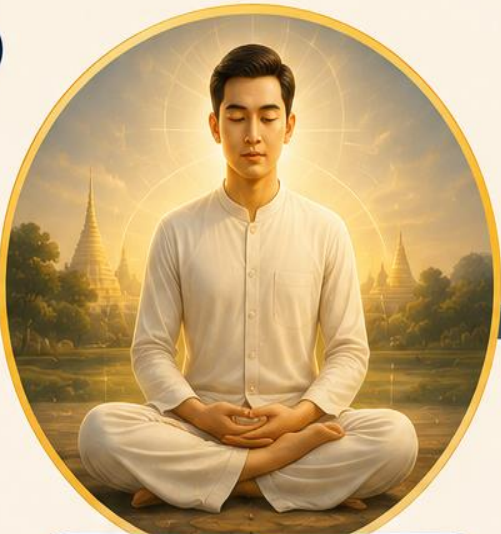
แสวงหาจากตัวเอง ได้มาเพราะพฤติกรรมที่ตัวเองกระทำ เกิดขึ้นจากการประพฤติสุจริตทางกาย วาจา ใจ

อำนาจเกิดจากการที่ตัวเองประพฤติคุณธรรม

ตั้งอยู่ในคุณธรรม ได้แก่ การปกครองหรือฝึกฝนตนเองตามหลักพระพุทธศาสนา

ประพฤติสุจริตทางกาย วาจา ใจ
ย่อมเกิดอำนาจความดีในตนเอง

อำนาจ (ความดี)
เกิดจากตนเอง

หลักคำสอนพระพุทธศาสนา

“ บุคคลพึงยังตนให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมอันสมควรเสียก่อน แล้วพรั่งพร้อมผู้อื่นในภายหลัง บัณฑิตประพฤติตนอย่างนี้ จึงไม่เศร้าหมอง ”

“ ถ้าสอนผู้อื่น ฉันทใด พึงทำตน ฉันทนั้น ผู้ฝึกตนดีแล้ว จึงควรฝึกผู้อื่น ฝึกตนได้ยากกว่าฝึกผู้อื่น ”

“ บัณฑิตพึงตั้งตนไว้ในคุณอันสมควรก่อน สอนผู้อื่นภายหลัง จึงไม่มัวหมอง ”

การแสวงหาอำนาจ (ความดี) และการได้มาซึ่งอำนาจ (ความดี)
จึงเกิดประโยชน์สุขให้แก่ตัวเองเป็นเบื้องต้น

✓ มีความสุข ไม่เดือดร้อน
✓ ทั้งแก่ตนเองและสังคม

เริ่มจากการปกครองตนเองให้ดี จึงจะปกครองและทำประโยชน์แก่ผู้อื่นและสังคมได้อย่างแท้จริง

2

การใช้อำนาจตามแนวพุทธศาสตร์

“บำเพ็ญประโยชน์แก่บุคคลอื่น เกื้อกูลแก่มหาชน”

อำนาจคุณธรรมในตัวผู้ใช้
(พลังภายใน)

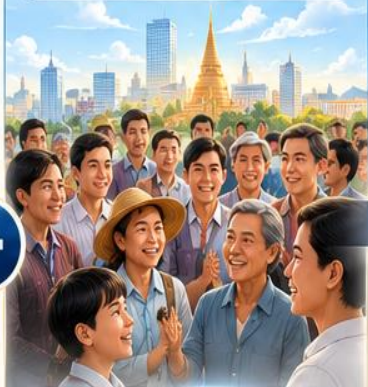

- ✓ ศีลธรรม
- ✓ จริยธรรม
- ✓ เมตตา กรุณา
- ✓ ความซื่อสัตย์
- ✓ ความรับผิดชอบ

“อำนาจที่เกิดจากความดี
ย่อมมั่นคงและบริสุทธิ์”

อำนาจที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์
กับบุคคลอื่น (พลังภายนอก)

- ✓ ความต้องการของประชาชน
- ✓ ความไว้วางใจ
- ✓ ความร่วมมือ
- ✓ การยอมรับ
- ✓ ผลประโยชน์ร่วมกัน

“อำนาจที่เกิดจากการประสาน
ประโยชน์กับคนอื่น”

ปฏิสัมพันธ์เพื่อ “ประโยชน์สุขร่วมกัน”

ผู้ให้พอใจ

ผู้รับดีใจ

“การใช้อำนาจโดยปราศจากผลร้ายใดๆ”

ผลของการใช้อำนาจตามแนวพุทธศาสตร์

ประชาชน
มีความสุขและพึงพอใจ

เกิดความยุติธรรมและ
ความเสมอภาคในสังคม

สังคมสงบ ร่มเย็น
อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

บ้านเมืองเจริญก้าวหน้า
อย่างยั่งยืน

บรรลุเป้าหมาย
ประโยชน์สุขร่วมกัน
ทั้งในชาติและมวลมนุษยชาติ

“อำนาจที่แท้จริง
คือ การใช้ความดี เพื่อประโยชน์สุข
ของมหาชนอย่างยั่งยืน”

สรุป:

การใช้อำนาจตามแนวพุทธศาสตร์ คือ การประสานประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ให้เกิดความพอใจร่วมกัน เป็นการใช้อำนาจที่บริสุทธิ์ มุ่งสร้างสังคมแห่งความสุข โดยไม่มีผลร้ายใดๆ

3

ผลของการใช้อำนาจตามแนวพุทธศาสตร์

เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม แบบค่อยเป็นค่อยไป โดยสันติวิธี

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

- สังคมสงบสุข อยู่ร่วมกันอย่างสันติ
- เกิดความสามัคคีและความไว้วางใจ
- คุณธรรมงอกงามในจิตใจของผู้คน
- สังคมเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน
- นำไปสู่สังคมแห่งสันติสุขอย่างแท้จริง

“ การใช้อำนาจตามแนวพุทธศาสตร์ เปลี่ยนแปลงคนด้วยธรรมะ เปลี่ยนใจด้วยความเข้าใจ เปลี่ยนสังคมด้วยความดี ”

4

วัตถุประสงค์ของการใช้อำนาจตามแนวพุทธศาสตร์

เพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุขในชีวิต และสู่ประโยชน์สูงสุด คือ ดับทุกข์ทั้งสิ้น

เป้าหมายครอบคลุมทุกสรรพชีวิต

- ประโยชน์ในปัจจุบัน (โลกนี้)**
เพื่อความสุข ความสงบ ความเจริญงอกงามในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม
- ประโยชน์ในอนาคต (โลกหน้า)**
เพื่อความสุขในภพภูมิที่ดีหลังจากตายไปแล้วจากกรรมดีและคุณธรรมที่สั่งสมไว้
- ประโยชน์สูงสุด (ดับทุกข์ทั้งสิ้น)**
เพื่อบรรลุดุจรรณ ดับกิเลส ดับทุกข์ทั้งปวง เข้าถึงความสงบสุขอย่างสมบูรณ์แบบ (นิพพาน)

- มนุษย์ในโลก**
อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขปลอดภัย เป็นธรรม
- เทวดาในเทวโลก**
ได้รับอันานิสงส์แห่งคุณธรรมและบุญบารมี
- พรหมในพรหมโลก**
เข้าถึงความประณีตและความสุขอันประเสริฐ

การใช้อำนาจตามแนวพุทธศาสตร์ จึงมุ่งสู่ประโยชน์สุขของตนเอง ผู้อื่น สังคม ประเทศชาติ และสรรพชีวิตทั้งมวล เพื่อความสุขแท้จริง ทั้งปัจจุบัน อนาคต และความหลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง

รัฐศาสตร์ตามแนวคิดตะวันตก

1. การแสวงหาอำนาจและการได้มาซึ่งอำนาจ

- เป็นการแสวงหา**จากคนอื่น** ให้คนอื่นยอมรับ
- อำนาจเกิดจากการ**ต่อรองผลประโยชน์** จากการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ใน**เชิงบังคับให้จำยอม**
- เช่น ในรูปแบบประชาธิปไตย หรือสมบูรณาญาสิทธิราช อำนาจเกิดจากการบังคับคนอื่นให้ยอมรับ โดยการสถาปนาตนเองให้ทุกคนยอมรับว่า อำนาจทั้งบริหาร ตุลาการ นิติบัญญัติอยู่ที่ผู้นำเพียงคนเดียว
- ถ้าไม่ยอมรับหรือเป็นปฏิปักษ์ ก็จะได้รับ**การลงโทษโดยเด็ดขาด**

การอ้างความชอบธรรมของอำนาจ

1. ทฤษฎีเทวสิทธิ์

อำนาจมาจากพระเจ้า
พระเจ้าประทานอำนาจ
ให้แก่ผู้นำ

2. ทฤษฎีสัญญาประชาคม (โรนัลด์ ฮอบส์)

ประชาชนมอบอำนาจให้ผู้นำ
แบบถาวร “มอบไปแล้วให้เลย”
เอาคืนไม่ได้”

3. ทฤษฎีเสรีนิยม (จอห์น ล็อก)

ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ
มอบให้เป็นครั้งคราว
เรียกคืนได้ตลอดเวลา
หากผู้ใช้อำนาจขัดกับ
ความประสงค์ของเจ้าของอำนาจ

4. รูปแบบการใช้อำนาจ

- ประชาธิปไตย
- สมบูรณาญาสิทธิราช
- เผด็จการอำนาจนิยม
 - ฟาสซิสต์ หรือ นาซี
 - คอมมิวนิสต์
 - เผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ

สรุป: การแสวงหาอำนาจจากบุคคลอื่น และได้อำนาจมาโดย**ใช้ความรุนแรง**
บีบบังคับให้ประชาชนยอมจำนนทั้งสิ้น

2.

การใช้อำนาจ

เป็นการใช้โดยการบังคับให้ยอมทำตาม

จะด้วยความยินยอมหรือไม่ก็ตาม
หากฝ่าฝืนจะต้องได้รับ
ผลร้ายตอบแทน

ต้องปฏิบัติตามด้วย**ความกลัว**
และ**ไม่เต็มใจ**

แม้อำนาจนั้นจะบังคับใช้โดยถูกต้อง
ตามกฎหมายของอำนาจนิติบัญญัติ
(ออกกฎหมายมาบังคับใช้)

แต่ผู้ปฏิบัติตามก็ต้อง
เสียสิทธิส่วนบุคคลอยู่ดี

กระบวนการใช้อำนาจ

อำนาจนิติบัญญัติ
ออกกฎหมาย

อำนาจบริหาร
นำกฎหมายไปบังคับใช้

ประชาชน/ผู้ถูกบังคับ
ต้องปฏิบัติตาม

ผลของการใช้อำนาจ

ผู้ถูกบังคับไม่เต็มใจ แต่จำเป็นต้องทำตาม

การใช้อำนาจอยู่ภายใต้กฎหมายและกฎเกณฑ์

สิทธิและเสรีภาพของบุคคลถูกจำกัด

สรุป: การใช้อำนาจ คือ การบังคับให้ยอมทำตามกฎหมายหรือคำสั่ง โดยมีโทษหากไม่ปฏิบัติตาม
ผู้ถูกบังคับจึงต้อง**เสียสิทธิส่วนบุคคล** แม้จะเป็นการใช้อำนาจที่ถูกต้องก็ตาม

3.

ผลของการใช้อำนาจ

ผลของการใช้อำนาจ อาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อ**ผู้ปกครองฝ่ายเดียว** หรือเป็นผลประโยชน์ของ**ประชาชนโดยรวม**ก็ได้
จากผลของการใช้อำนาจนี้ จึงเกิดการปกครองในระบบการเมืองหลายระบบ

เพื่อประโยชน์ของผู้ปกครองเอง

ทำให้เกิดระบบการปกครอง ดังนี้

1

ทฤษฏีปไตย (Tyranny)

อำนาจรวมศูนย์อยู่ที่บุคคลเดียว
ใช้อำนาจโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง
และผลประโยชน์ของประชาชน

2

ทรราชย์ (Despotism)

ผู้ปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจ
ไม่มีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่เป็นธรรม

3

คณาธิปไตย (Oligarchy)

อำนาจอยู่ในมือของคนกลุ่มน้อย
เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง

4

ประชาธิปไตยแบบฝูงชน (Mob Democracy)

อำนาจของคนหมู่มาก แต่ขาดเหตุผล
เกิดจากอารมณ์และการชักจูง

เพื่อประโยชน์แก่ประชาชน

ทำให้เกิดระบบการปกครอง ดังนี้

1

ราชาธิปไตย (Monarchy)

อำนาจอยู่ที่พระมหากษัตริย์
ทรงปกครองโดยธรรม
เพื่อประโยชน์ของประชาชน

2

อภิชนาธิปไตย (Aristocracy)

อำนาจอยู่ในมือของคนดี มีความรู้
ความสามารถ และคุณธรรม
เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

3

ประชาธิปไตย (Democracy)

อำนาจเป็นของประชาชน
ปกครองตนเองผ่านตัวแทน
โดยยึดหลักสิทธิ เสรีภาพ และกฎหมาย

การใช้อำนาจ
นำไปสู่ระบบการ
ปกครองที่แตกต่างกัน
ตามผลประโยชน์
ที่มุ่งหวัง

สรุป: ผลของการใช้อำนาจจะดีหรือร้าย ขึ้นอยู่กับว่าอำนาจนั้นมุ่งเพื่อใคร
หากเพื่อประโยชน์ของ**ผู้ปกครองเอง** จะนำไปสู่ระบบการปกครองที่กดขี่และไม่เป็นธรรม
หากเพื่อประโยชน์ของ**ประชาชน** จะนำไปสู่ระบบการปกครองที่เป็นธรรมและยั่งยืน

4.

วัตถุประสงค์ของการใช้อำนาจอ

เพียงเพื่อประโยชน์สุขในการอยู่ร่วมกันของประชากรในรัฐ

1 เพื่อประโยชน์สุขในการอยู่ร่วมกัน

สร้างความเป็นระเบียบ
และความยุติธรรม
ให้ทุกคนอยู่ร่วมกัน
อย่างสงบสุข
มีสิทธิและเสรีภาพ
ตามสมควร

2 เพื่อจัดปัญหาและอุปสรรค

กำจัดความไม่สงบ ความขัดแย้ง
อาชญากรรม ความเหลื่อมล้ำ
และอุปสรรคต่าง ๆ ที่กระทบต่อ
ความสงบสุขภายในรัฐ

3 เพื่อป้องกันภัยจากภายนอก

ปกป้องอธิปไตยและความมั่นคงของรัฐ
จากการรุกราน การแทรกแซง
ภัยคุกคามทางทหาร เศรษฐกิจ
หรือภัยคุกคามรูปแบบอื่นจากภายนอก

“ อำนาจอที่แท้จริง ต้องใช้เพื่อประโยชน์ของประชาชน
เพื่อให้รัฐมั่นคง ประชาชนปลอดภัย และสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ”

สรุป: การใช้อำนาจมีเป้าหมายสูงสุด คือ การสร้าง **ความสงบสุข** **ความเป็นธรรม**
และ **ความมั่นคง** ให้แก่ประชาชน ทั้งจากภายในและภายนอก

MPS5101

แนวทางการศึกษารัฐศาสตร์

พ.ต.อ.ดร. สุริยะ ประกายสารก

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการเมืองการปกครอง

วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ขอบคุณ

นักศึกษาทุกท่าน ♡

ขอให้ทุกท่านประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

“ เรียนรู้ด้วยปัญญา นำพาสังคมด้วยคุณธรรม ”

e-mail :
suriya.pr@ssru.ac.th

WebSite :
https://ssrudlp.ssru.ac.th/teacher/suriya_pr

❖ ขอบคุณ และพบกันในวันข้างหน้า ❖

